ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΣΠΟΥΔΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΕΚΘΕΣΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΗ ΣΚΟΥΡΤΕΛΗ

"Τα Ακριτικά Έπη"

ΑΠΟ 11 ΕΩΣ 20 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2006
ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ 4 ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ

Αγαπητές φίλες, αγαπητοί φίλοι

Τελειώνει μια χρονιά, που θέλουμε εμείς εδώ στο **ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.** να πιστεύουμε ότι υπήρξε δημιουργική.
Κλείνει μάλιστα με μια ξεχωριστή εκδήλωση, μιαν έκθεση ζωγραφικής του συμπολίτη μας *Δημήτρη Σκουρτέλη*, με θέμα τα **«Ακριτικά έπη»**.

Η καλλιτεχνική αξία και η πραγματικά πρωτότυπη προσέγγιση σε μια τέτοια θεματική, μας οδήγησε στην απόφαση να εκδώσουμε αυτό το ενημερωτικό τεύχος, ώστε κυρίως οι πίνακες που περιγράφουν εικαστικά τον Ακριτικό κύκλο, να γίνουν κτήμα των επισκεπτών, έστω μέσα από τη φωτογράφιση και το σχολιασμό τους.

Όπως υποστηρίζεται τα ακριτικά τραγούδια και τα έπη, σηματοδοτούν τη μετάβαση του μεσαιωνικού βυζαντινού κράτους στο νεότερο Ελληνισμό, με επίκεντρο της δράσης τα ανατολικότερα κομμάτια της Μικρασίας. Τον Πόντο, την Καππαδοκία, την Κιλικία.

Στηριγμένο στην παράμετρο αυτή το **Κέντρο** μας νομιμοποιείται πιστεύω να οργανώνει και εκθέσεις εικαστικών τεχνών, εμπλουτισμένες μάλιστα με λόγο και μουσική στο ύφος εκείνων των καιρών και περιστάσεων.

Ωστόσο καθώς ουσιαστικά με την εκδήλωση αυτή κλείνει και ο πρώτος κύκλος της ζωής του **ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.** (2003 - 2006), επιθυμούμε να ευχαριστήσουμε θερμά τους πολλούς συνεργάτες και φίλους από όλη την Ελλάδα και βέβαια εσάς τους δημότες, κατοίκους και φορείς της πόλης, που ως δωρητές αντικειμένων για τα δύο Μουσεία και ως σύνεδροι στα συμπόσια και τις ημερίδες, στηρίξατε με ενθουσιασμό από την πρώτη στιγμή, αυτό που ογδόντα και πάνω χρόνια από την Καταστροφή και τον Ξεριζωμό, προλάβαμε να υλοποιήσουμε εδώ στη Νέα Ιωνία.

Για το **ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.** βέβαια, υπάρχουν πολλά ακόμη που πρέπει να γίνουν. Αισιοδοξούμε ότι με τόσους ειλικρινείς φίλους και τέτοια συμπαράσταση, αυτά θα γίνουν οπωσδήποτε.

Με τις καλύτερες ευχές για τις εορτάσιμες μέρες που έρχονται...

Ο Δήμαρχος Ν. Ιωνίας

Γιάννης Χαραλάμπους

Εκ μέρους του Δ.Σ
Ο Προεδρος του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ.

Χάρης Σαπουντζάκης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΚΡΙΤΙΚΟ ΕΠΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΚΡΙΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Στις άκρες (τα σύνορα) του Βυζαντίου και ιδιαίτερα στις περιοχές του Πόντου, της Καππαδοκίας και της Κιλικίας της Μικράς Ασίας, ακολουθώντας το σύστημα των Ρωμαίων, οι Βυζαντινοί αυτοκράτορες είχαν τοποθετήσει «ακρίτες» (από τη λέξη άκρον = σύνορο), δηλαδή φύλακες για την προστασία της αυτοκρατορίας από τις επιδρομές των ληστών ή ακόμη των Αράβων κ.λπ.

Ως αντιπαροχή για τις υπηρεσίες τους αυτές οι «ακρίτες», έπαιρναν γεωργική γη και είχαν απαλλαγή από τους φόρους.

Ουσιαστικά κάθε ακρίτας ήταν ένας μεγαλύτερος ή μικρότερος τοπάρχης, ένας «βαρόνος» στον τόπο του.

Το έργο τους δύσκολο, τραχύ, επικίνδυνο. Οι άνδρες αυτοί επιβαλλόταν να έχουν αρετές μεγάλες και ικανότητες σημαντικές έως σπάνιες. Εξυπνάδα, διορατικότητα, σωματική ανδρεία, πειθώ, πνεύμα αυτοθυσίας, στρατηγική δεινότητα και όλες μαζί τις αρετές με κυριαρχούσα, αυτό που στη Δύση θα ονομάζαμε «ιπποτικό πνεύμα».

Τα κατορθώματα αυτών των ανδρών ο λαός τα τραγούδησε και τα εξύμνησε, πολλαπλασιάζοντας από παραλλαγή σε παραλλαγή τις ικανότητές τους.

Έτσι σχηματίστηκε ένας κύκλος δημοτικών τραγουδιών, γύρω στο 10ο αιώνα μ.Χ., τα λεγόμενα «ακριτικά τραγούδια».

Παράλληλα όμως έχουμε και λόγιες καταγραφές, δηλαδή έργα λογίων, που κυρίως αναφέρονται στη ζωή και τους άθλους του Βασίλειου Διγενή Ακρίτα. Πρόκειται για ένα είδος έμμετρων ιστορικών μυθιστορημάτων, που ονομάστηκαν «ακριτικά έπη».

Πολλοί υποστηρίζουν ότι τα έπη και κυρίως το έπος για το Διγενή Ακρίτα, προϋπήρξαν των δημοτικών τραγουδιών και κατά κάποιο τρόπο αυτά ήσαν μετεξελιγμένα σπαράγματα των επών.

Άλλοι πάλι διατείνονται ότι υπήρχαν ακριτικά δημοτικά τραγούδια, πριν από το 10ο μ.Χ. αιώνα.

Σε κάθε περίπτωση μεταξύ επών και δημοτικών τραγουδιών υπάρχουν άπειρα κοινά στοιχεία και το βασικό που ενδιαφέρει το Κέντρο μας, είναι το ότι τραγούδια και έπη συνδέουν άρρηκτα το μεσαιωνικό με το νέο ελληνισμό στο χώρο της Μικρασίας.

Ήρωες των ακριτικών δημοτικών τραγουδιών είναι ο Διγενής, ο Ανδρόνικος, ο Αρμούρης, ο Μαυριαλής και άλλοι, που μερικοί πιστεύουν ότι μπορεί και να υπήρξαν ιστορικά πρόσωπα περιβεβλημένα στην πορεία με το φωτοστέφανο των θρυλικών τους κατορθωμάτων.

Αντίπαλοι οι «απελάτες» ληστές, η αμαζόνα Μαξιμώ, οι Σαρακηνοί.

Ωστόσο θα πρέπει κανείς να τονίσει το πνεύμα ανεξαρτησίας που διακατείχε τους ακρίτες. Η ατομική φήμη και η ανδρεία μερικές φορές υπερέβαιναν την πίστη και την υποταγή στην εξουσία. Ακρίτες τάβαλαν με αυτοκράτορες, έκαναν συμμαχίες ακόμη και με αλλόθρησκους, αφού το ατομικό πνεύμα υπερείχε του πατριωτισμού και των θρησκευτικών διαφορών.

Χάρης Σαπουντζάκης

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

Μητέρα του Διγενή είναι η Ευδοκία κόρη του στρατηγού Δούκα, που απάγεται από τον εμίρη Μουσούρ της Συρίας. Ο μικρότερος από τα αδέλφια της μονομαχεί και νικά τον εμίρη. Αυτός δέχεται να παντρευτεί την κόρη του Δούκα και μάλιστα να βαπτισθεί χριστιανός, εγκαθίσταται δε ως ακρίτας στο βυζαντινό έδαφος.

Ο Διγενής λοιπόν παιδί Σαρακηνού και χριστιανής (άρα από δύο γένη = Διγενής), ενσαρκώνει όλη την πολεμική παράδοση των ανατολικών συνόρων του Βυζαντίου (Πόντου και Καππαδοκίας).

Είναι ξανθός, δυνατός και τεραστίων διαστάσεων. Η λαϊκή φαντασία τον έπλασε ωραίο όπως ο Αχιλλέας, κραταιό όπως ο Ηρακλής, ένδοξο όπως ο Αλέξανδρος. Τον διέκρινε «ιπποτισμός».

Η μορφή του είναι μυθική, όμως όλα σχεδόν τα ιστορικά γεγονότα που τον περιβάλλουν είναι ακριβή.

Δεν δίσταζε να τα βάλει με πολλούς εχθρούς και να νικήσει.

" ***Στο έμπα μπαίνω σαν αϊτός στο έβγα σαν πετρίτης***"

Για έναν τέτοιο ήρωα δεν ανεχόταν η λαϊκή μούσα ένα οποιοδήποτε τέλος. Ο Διγενής θα μονομαχήσει με τον Χάροντα. Θα παλέψουν στα μαρμαρένια αλώνια.

"κι' όθε χτυπάει ο Διγενής το αίμα αυλάκι κάνει
κι' όθε χτυπάει ο Χάροντας το αίμα τράφο κάνει...."

Σαν τον Ομηρικό Αχιλλέα χτυπιέται κι' αυτός από το χάρο με μπαμπεσιά

"ζηλεύει ο Χάρος, με χωσιά μακριά τόνε βιγλίζει
κι' ελάβωσέ του την καρδιά και την ψυχή του επήρε..."

ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΑΚΡΙΤΙΚΟΥ ΕΠΟΥΣ

Η ποίηση είναι η τέχνη που έχει τη στενότερη σχέση με τη ζωγραφική.
Ο ποιητής εκτός από νοήματα, δημιουργεί εικόνες πιο δυνατές από το χρώμα και το σχέδιο. Είναι ακατόρθωτο για το ζωγράφο να πλησιάσει καν αυτές τις εικόνες. Αυτό είναι που με γοητεύει.
Οι περιγραφές στο έπος δεν λείπουν.... Φορέματα «Ξένα», ήρωες που κουβαλούν δένδρα για να σκιάζονται από τον ήλιο, στήθια από μάρμαρο, ζώνες από αλυσίδα, τέντες πλεγμένες με μαλλιά γυναικών, άλογα μαύρα σαν πίσσα, άγιοι πάνω στα όπλα, ένας Χάρος κόκκινος, μαύρος, πλουμιστός και ξυπόλητος....
Η εικόνα σαν βροντή βγαίνει από τον δεκαπεντασύλλαβο.

"εις χίλιους εκατέβηκα και εις τετρακισχιλίους
και ήταν ολοσίδεροι και τεταλυγισμένοι
και είχαν άρματα καλά, ιππάρια αφιρωμένα...."

Το θέμα περιπλέκεται, γιατί οι βυζαντινοί δεν απεικόνιζαν ρεαλιστικά το στρατό και τον οπλισμό τους. Έτσι για να κρατηθεί μια υποτυπώδης ιστορική ακρίβεια, δεν έφταναν οι εικόνες των στρατιωτικών αγίων. Χρειάστηκε και έρευνα των γραπτών πηγών. Η πολεμική τέχνη του Βυζαντίου είχε μικρή σχέση με την αρχαία εποχή. Ο πεζός οπλίτης είχε παραχωρήσει τη θέση του στον έφιππο τοξότη με αναβολείς και συχνά με αρματωμένο («αφιρωμένο») άλογο. Ο Λέων ο Σοφός βεβαιώνει πως ο εξοπλισμός Αράβων και Βυζαντινών ήταν πανομοιότυπος. Θα ήταν αδύνατο λοιπόν να προχωρήσω χωρίς να απλώσω τη ματιά στην Ανατολή, χωρίς καθόλου να αγνοήσω την κλασσική τέχνη ή τη μεσαιωνική ζωγραφική της Δύσης. Και όλα αυτά έπρεπε να ενοποιηθούν.
Απ' όσο γνωρίζω μόνο ένα βυζαντινό κράνος έχει διασωθεί σε μουσείο της... Μόσχας. Ούτε ένα σπαθί, ένας θώρακας μια ασπίδα σε καλή κατάσταση δεν υπάρχει. Ούτε ένα παλάτι με τον εσωτερικό του διάκοσμο, που όπως γράφουν οι πηγές, περιελάμβανε ιστορικά και μυθολογικά θέματα. Κανείς δεν ξέρει πως είχε εικονιστεί «Η του Θεού Σοφία» στην Αγιά Σοφιά. Υπάρχει ένα χειρόγραφο του Έπους με κενά για εικονογράφηση που δεν έγινε ποτέ.
Αυτά έχουν απομείνει από την μακροβιότερη αυτοκρατορία στην ιστορία της ανθρωπότητας, το Βυζάντιο.
Τα κενά αυτά, τραγικά για έναν ιστορικό, είναι πρόκληση για τον ζωγράφο. Εδώ δεν υπάρχει τίποτα αποστεωμένο ή τυποποιημένο. Μόνο κενό φαντασίας και ονείρου.
Όμως ο ρεαλισμός και η ιστορική ακρίβεια δεν είναι σωστή μέθοδος προσέγγισης του ακριτικού κύκλου. Στο έπος υπάρχει συνδυασμός του ρεαλισμού με μυθικά στοιχεία. Ακόμα πολλά από τα αποσπάσματα φτάνουν σε επίπεδο αιωνίων προτύπων.
Την ίδια μέθοδο με τους ποιητές πρέπει λοιπόν να ακολουθήσει ο ζωγράφος. Λεπτομερής ακρίβεια, μυθική παρέμβαση, αναγωγή σε αιώνια πρότυπα.
Έτσι η «καλλιτεχνική άδεια» αντικαταστάθηκε από μελέτη και συνδυασμό των στοιχείων και των πηγών, ,ώστε τα έργα να αποκτήσουν συνοχή και περιεκτικότητα. Άλλωστε, υπάρχει τόσος χώρος για αυτοσχεδιασμό, που είναι ανεπίτρεπτη η παρέμβαση στα ίδια τα ποιήματα. Όπου ήταν κατορθωτό όμως, προσπάθησα να συνδυάσω τις παραλλαγές του κάθε θέματος.

Δημήτρης Σκουρτέλης

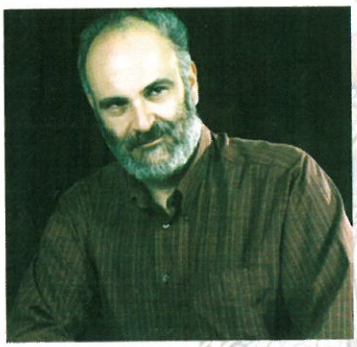

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Δημήτρης Σκουρτέλης γεννήθηκε στη Νέα Ιωνία το 1959.

Το 1977 αποφοίτησε από το πειραματικό σχολείο του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Από το 1977 έως το 1982 σπούδασε εικαστικές τέχνες στο όγδοο Πανεπιστήμιο Παρισίων και απεφοίτησε με άριστα, ειδικευμένος στην ιστορία της Βυζαντινής αγιογραφίας.

Το 1984 εντάχθηκε στο εργαστήριο του Κ. Γεωργακόπουλου, αγιογράφου και καθηγητή της Σχολής Καλών Τεχνών, και μέχρι το 1993 συμμετείχε σε αγιογραφήσεις πολλών ναών.

Παράλληλα και ήδη από το 1983, αγιογράφησε ναούς ατομικά και φιλοτέχνησε φορητές εικόνες. Εδώ και αρκετά χρόνια συνεργάζεται με τον γνωστό αγιογράφο Ε. Τζιρτζιλάκη.

Έργα του έχουν δημοσιευθεί σε περιοδικά και έχουν τυπωθεί σε κάρτες. Έχει εικονογραφήσει παραδοσιακά παραμύθια και έχει δημοσιεύσει άρθρα για την αγιογραφία. Εικόνες του βρίσκονται στη Γαλλία, Αμερική, Γερμανία κ.α.

Έχει εικονογραφήσει σχεδόν πλήρως τα ποιήματα του Ακριτικού Κύκλου.

Συμμετείχε σε ομαδικές εκθέσεις στη Γαλλία και την Ελλάδα και πραγματοποίησε ατομική στην Αθήνα το 1993.

Έχει αγιογραφήσει σε πολλούς ναούς, ιδιωτικά προσευχητάρια και παρεκκλήσια.

Είναι μέλος του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών.

Ο Θεφύλακτος

"Εγώ ειμ' ο Θεοφύλακτος, ο γιός του Μαστραγκύλα
που σκότωσα τον κύρη του και πήρα το λαό του,
χίλια χωριά του ξάλειψα και δεκαπέντε χώρες."

Ο Ανδρόνικος κι' ο γιός του

"Ανδρόνικος που τον θωρεί, ελούσθει των κλαμάτων,
σηκώνει τα χεράκια του και τον Θεό δοξάζει:
-Δοξάζω σε, γλυκιέ Θεέ, και δεύτερον και τρίτον,
οπού' μουν μονοξίφτερος κι' έκανα δυο ξιφτέρια"

Η γέννηση του Αιχμάλωτου

"Επήγεν και νεποίκε με' ς τ' Εμίρ Αλή τα σκάλας
'Στα φανερά ταντάνιζεν, 'ς κρύφα διαρμηνεύει.
Γιέ μ' αν ζης και γίνεσαι, 'ς την Ρωμανίαν φύγον.
Εκεί χεν κυρ' Ανδρόνικον και αδελφόν Ξαντίνον."

Ποντιακό Δημοτικό τραγούδι

Οι γιοί του Ανδρόνικου

" 'Ερχουνται κι' ανταμούντανε και κρούγνε μουστουνίας...
'στο Θιόσ' 'ς το Θιόσ' αιχμάλωτε, τα γονικά σ' απόθεν;"

Ποντιακό Δημοτικό τραγούδι

Ο Αιχμάλωτος κι' ο Εμίρ Αλή

"Οπίσ', οπίσ' , Εμίρ Αλή, οπίσ' κ' εσέν μη κρούγω,
τομμάτια μ' εθαμπούρωσαν και το σπαθίμ' εσ' άφναν."

Ποντιακό Δημοτικό τραγούδι

Ο Γιάννος τ' Ανδρόνικου ο γιός

"Κάτου στην άσπρη πέτρα και στο κρυό νερό
εκεί κείτεται ο Γιάννος, τ' Ανδρόνικου ο γιός..."

Ο Πορφύρης

"Χοιροβοσκός εγίνηκε και πάει να τες βλέπει....
τρέχει και πα στο μάστορα, τον πρώτον τους μαστόρους,
από μακριά τον χαιρετά κι από κοντά λαλεί του
-Φερ' μου χίλιες οκάδες σίδερο, χίλιες λίτρες ατσάλιν
και να σου κάμω' ναν ραβδί τους πρωτινούς ανθρώπους."

Η γέννηση του Πορφύρη

"...'πο σπέρας ενεννήθηκε κι' ούλη νύχτα περπάτει,
κι' επάνω στα μεσάνυχτα ψωμίν εζήτησέ τους....
Έφαγ' εννιά φουρνιές ψωμιά και δέκα μάντρες γάλα..."

Τα γυάλινα πηγάδια

"Εκεί πέρα κι αντίπερα, στα γυάλινα πηγάδια,
στοιχειό ξεφανερώθηκε, που τρώει τους ανδριωμένους.
Τους έφαγε τους έσωσε, κανείς δεν έχει μείνει,
ο γιός της χήρας έμεινεν ο μόνος ανδριωμένος."

Ο Αρμούρης και ο άγγελος

"Ήτον ο Αφράτης δυνατός, ήτον και βουρκωμένος
είχεν και κύματα βαθειά, ήτον κι αποχυμένος....
Τούρθε φωνή αγγελική εξ ουρανού απάνω...."

Ο Αρμούρης ο Αρμουρόπουλος

"...ο Αρμούρης ο Αρμουρόπουλος, του Αρμούρη ο γιός
ο Αρέστης, ο ανδρειωμένος."

Ο Διγενής έφιππος

Ο Διγενής και το φίδι

"Είχα τσ' αι την καλίτσαμ μου πίσω μου πα ς' τομ μαύρον,
τσ' εφέγγαν μου τα κάλλη της την νύχταν να γυρίζω.
Τσ' αι πα ς' τα γλυκοξίφωτα, που πα να ξημερώση,
στσ' αστήκασιν ταμμάδκια μου τσ' έναν μεγάλοφ φίιν..."

Κυπριακό Δημοτικό τραγούδι

Ο Διγενής και ο Σαρακηνός

"... πα' τσ' ηύρα τοσ' Σαρατσηνόν, τσ' έβλεπεν τον Αφρίτην...
-Και γειά σου, γειά Σαρατσηνέ, γλεπούταρε του τόπου,
νάκκον νερόν σ' εστήκασα τον μαύρον να ποτίσω.
Τούτος νερόν εζήτησεν, τσ'είνος σπαθίν εταύραν.
Ο Διγενής ο γλήορος άρπαξεν το ραβτίν του....."

Κυπριακό Δημοτικό τραγούδι

Ο Μιριολής χαροκοπά

"...κι' ο Μιριολής χαροκοπά σε δίπορτην ταβέρνα.
- Βάλε ταβερναρά κρασί, να πιούν τα παληκάρια,
να πιώ κι' εγώ κι' ο μαύρος μου και τα λαγωνικά μου."

Ο Μαυροειδής κι' ο Χάρος

"Κι' ο Χάρος αναμπαίζοντα, λέει του αντριωμένου...
...Πού' ναι τα στήθη μάρμαρο, το Χάρο να νικήσεις;
Φέρε την κόρη ολόγυρα, και συ να αγκλουθήσεις
τη στράτα τη θαλασσινή, πίζου μαϊτιά μη ρίξεις."

Στο έμπα χίλιους έκοψε

" Στο έμπα μπήκε σαν αϊτός, στο ξέβγα σαν πετρίτης,
στο έμπα χίλιους έκοψε, στο ξέβγα δυό χιλιάδες
και στο καλό το γύρισμα κανένα δεν αφήνει.
Πήρε τ' Αλέξη τα παιδιά, του Κώστα τη γυναίκα
και το μικρό Βλαχόπουλο την αρραβωνιασμένη.

Ο Κωσταντής, ο Αλέξης και το Βλαχόπουλο

" Ο Κωνσταντίνος ο μικρός κι' Αλέξης ο αντρειωμένος
και το μικρό Βλαχόπουλο, ο καστροπολεμίτης,
αντάμα τρων και πίνουνε και γλυκοκουβεντιάζουν...
...πουλάκι πήγε κι' 'εκατσε δεξιά μεριά στην ταύλα...
Εσείς τρώτε και πίνετε και λιανοτραγουδάτε
και πίσω σας κουρσεύουνε Σαρακηνοί κουρσάροι.

Το μικρό Βλαχόπουλο

"- Πού εισ' αδελφέ μου Κωσταντή κι Αλέξη αντρειωμένε;
Αν είστε μπρος μου φύγετε και πίσω μου κρυφτείτε,
τι θόλωσαν τα μάτια μου, μπροστά μου δε σας βλέπω
και το σπαθί μου εράγισε, κόβοντας τα κεφάλια..."

Το μεθύσι του Κωσταντά

"- Καλώς ήρτεν τ' ανίψιν μου, να φα να πιεί μετά μου,
να φάει άγρη του λαού, να φα ψητόν περδίκιν,
να πιεί γλυκόποτον κρασίν, που πίνουν οι γουμένοι..."

Ο Κωσταντάς βρίσκει το Σκλερόπουλο

" Και νά σου και τον Κωσταντάν εφάνην ομπροστά τους.
Ούλες τες άκρες έπιασεν, στη μέση καταλυέτουν,
και τέλεια εις τα ύστερα ήβρεν τον ανιψιό του."

Ο Κωσταντάς κομματιάζει το Σκλερόπουλο

"Πέ μου κορ' αν σε φίλησεν, τα χείλη να του κόψω...
-Εφίλησεν και τσίμπησεν κι' ό,τι ήθελεν εποίσεν...
Γυρίζει το σπαθάκιν του, κόφτει τα δυό του χείλη,
κόμα ξαναδιπλάζει το, κόφτει τα δυό του χέρια...
Κόμα ξαναδιπλάζει το, κόφτει τον που την μέσην,..."

Ο Διγενής και ο Σαρακηνός

"Και πρώτον τον ελάλησεν: - Σαρακηνέ, με δέχου.
Και κονταρέαν τον έδωκεν ομπρός ς' το μπροστοκούρβιν..."

Ο Διγενής και ο ταμπουράς

" Κι' απολογάται Φιλιοπαππούς του Διγενή και λέει...
και κόψε κούρμην της ελιάς και κάμε μιάν ταμπούραν
σκότωσε φίδια και θεριά και βάλε του τες κόρδες
και βαρ' τες μαύρες για χορδές, τες άσπρες για μετζάνες
τότε να παίξ' ο ταμπουράς του κόσμου τες γλυκάδες."

Η οικογένεια του Διγενή

" Τον Διγενή επήραν τον οι βάγιες και 'ηφεράν τον,
το να τον ίδη ο αμιράς, πιάνει καταφιλεί τον
και εθεώρει τον λοιπόν κι' αποκαμάρωνέν τον
κι' εχαίρετό 'τι ειν' έμορφος, μετά της ποθητής του,
αμάδι κι' η μητέρα του κι' οι γυναικάδελφοί του
και όλ' η συντροφία του και όλον το φουσάτον.

Ο Διγενής κλέβει την καλή του

" Εκείνος την εδέξατο ομρός 'ς το μροστοκούρβιν,
στρεφνά, γλυκιά εφιλήσασιν ως και το δίκαιον είχαν
κι' επίασαν την στράταν τους, χαιράμενοι υπαγαίνουν."

Ο Διγενής και το λιοντάρι

" Και 'πολογάται ο μαύρος του και λέει και λαλεί του.
- Το λίθος έχει δράκοντα, το λίθος έχει λιόντα
την νιόνυφην τρώσ' σου την και πιά δεν την εβρίσκεις...
...Δίνει του λιόντα φουχταλιάν, βγάζει τα δυό του μάτια.
- Και μείνε βρε σκυλόστραβε, την νιόνυφην να βλέπεις."

Η καταδίωξη

" ...την νιόνυφην γυρεύουν την και πιά δεν την εβρίσκουν.
Και ταπισόν του Διγενή σαν τ' άστρη σαν τα φύλλα,
οπού 'τουν ούλον άρχοντες κι ούλον αντρειωμένοι."

Ο ύπνος του Διγενή

"Ακρίτας εκουκούμβησεν, έναν ύπνον επήρεν.
Όνταν τερεί το πέραν κα' φουσάτον καταβαίνει,
τα δάκρυα τζ' εκατέβαιναν στ' Ακρίτα την καρδίαν."
Ποντιακό Δημοτικό τραγούδι

Το πέρασμα του ποταμού

" Καλή μου και πανθαύμαστη, το άνθος των ερώτων
καν όσοι μ' αποπέφτουσι, βλέπε να μή φωνιάξης
κι' ακούσω τη φωνίτσα σου και σκοτιστώ εις εσέναν
και λάθη με και δώσουν με σπάθεαν ή ραβδέαν..."

Ο Διγενής και η Μαξιμώ

" ο δε χιτών της Μαξιμούς υπήρχεν αραχνώδης...
... ετρώθη δε μου η ψυχή ωραία γαρ υπήρχε..."

“ Ακρίτας κάστρον έχτιζε κι’ Ακρίτας περιβόλι,
σ’ ενάν ομάλ’, σ’ ενάν λειβάδ’, σ’ ενάν πιδέξιον τόπο.
όσα του κόσμου τα φυτά, ’κει φέρνει και φυτεύει,
κι’ όσα του κόσμου τ’ αμπελιά, κει φέρνει κι’ αμπελώνει,
κι’ όσα του κόσμου τα νερά, κει φέρνει κι’ αυλακώνει,
κι’ όσα του κόσμου τα πουλιά, κει πάνε και φωλεύουν.
Πάντα κελάιδαν κι’ έλεγαν: -Πάντα να ζει Ακρίτας.
Κι’ ενάν πουρνόν, πουρνίτζικον και Κεριακήν ημέραν,
ατά κελάιδαν κι’ έλεγαν: -Αύριο πεθαίν’ Ακρίτας.”

Ο Ακρίτας και οΧάρος

"Χάρε, και αν νικάς με σύ, να πάρης την ψυχή μου,
Χάρε, και αν νικώ σ' εγώ να χαίρομαι τον κόσμο..."

"Σφίγγει τα χέρια της τα δυό, χίλια φιλιά της δίνει
και μέσα στες αγκάλες του σφιχτά-σφιχτά την πνίγει."

ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ 4 14234 ΝΕΑΙΩΝΙΑ
ΤΗΛ. & FAX 210 2795012 e-mail : mikrasia@ath.forthnet.gr

Φωτογράφιση, δημιουργία & επιμέλεια εντύπου: Μάκης Λυκούδης